

Poklon uz ovaj broj
**LEKTIRA NARODU:
BAJKE S POTPISOM**

ŠKOLEGIJUM

MAGAZIN ZA PRAVEDNIJE OBRAZOVANJE

Mart 2014. / godina 3 / broj 7 / cijena 5 KM

Nastava Istorije:
**KAKO UČITI O
SREBRENICI**

Zdravstvo&školstvo:
**DJECA SA ADHD
SINDROMOM**

Eksperiment:
**"IGRE GLADI"
U ŠKOLI**

Da li je medicina humanistika:
**STUDENTI KOJI
KAŽU PING**

Fizičko&muzičko
**AUTOGOL IZ
OFSAJDA**

HOĆE LI KO
PRAVDATI,
ČASOVE?

DŽABA KAD JE DŽABA

Ovo je sedmi broj časopisa za pravednije obrazovanje Školegijum, koji odštampan kreće na put čitaocima. Prvih šest putovalo je poštom na adrese preko 800 škola u Bosni i Hercegovini, ali su reakcije prosvjetnih radnika izostale, iako ih teme i pristupi sasvim sigurno nisu mogle ostaviti hladnokrvnim. Istovremeno, napori da otvorimo kvalitetnu raspravu o stanju obrazovanja i nužnosti njegove reforme ostajali su daleko od očiju ostatka stručne javnosti, ali i onih kojih se to itekako tiče - roditelja.

Školegijum nije više džaba, ali će i dalje biti besplatan za škole koje prihvate saradnju i za sve koji ga prate na internetu: www.skolegijum.ba

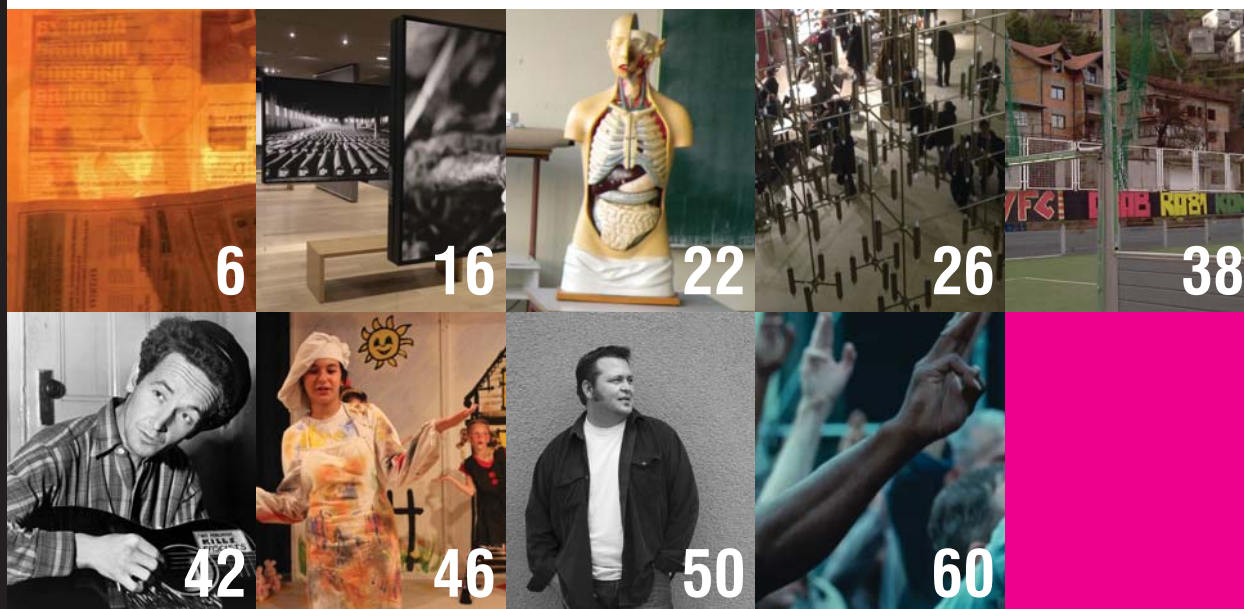
Cijena (5 KM) nije sitnica, ali je opravdava dodatak: izbor bajki pisaca iz lektire, s nadamo se korisnim pedagoškim i metodičkim uputstvima za čitanje.

Najzad, sigurno postoji dobar razlog da u prostoru štampanih medija imamo magazine za mišiće, ljepotu, hranu, trudnoću, aute, lovce, pletenje, motore, oružje, tradiciju, zabavu, erotiku, religiju, kozmetiku... ali ne i za obrazovanje. Međutim, mi ga ne znamo, i odlučili smo ga na ovaj način otkriti.

Uredništvo

Na prethodnoj stranici: spomenik renesansnom filozofu Giordanu Brunu, na Campo de Fiori u Rimu, gdje ga je 17. februara 1600. godine, nakon sedam godina zatočeništva i uvjeravanja da odustane od svojih stavova, spalila na lomači inkvizicija, zbog hereze. (Tvrđnji, između ostalih, da nije Zemlja u središtu svemira, ili da su zvijezde sunca.) Nijedna škola u Bosni i Hercegovini ne nosi ime Giordano Bruno.

SADRŽAJ

6 HAPPYEND SA TRAGIČNIM KRAJEM **9** KEKEC IZ RUKAVA **10** GLOBALNO OTUPLJIVANJE **16** KAKO UČITI O SREBRENICI **22** STUDENT KOJI KAŽE PING **26** AKADEMSKI BUVLJAK U SALI HEROJA **34** DJECA ZA PUNO RADNO VRIJEME **38** AUTOGOL IZ OFSAJDA **42** UREĐAJ KOJI UBIJA FAŠIŠTE **46** KROZ POZORIŠTE, O POZORIŠTU! **50** ŠTO SI VIŠE DIJETE, TO SI BOLJI RODITELJ **56** ŽINI DA TI KAŽEM ČIJI SI **60** IGRE GLADI U ŠKOLI **65** DRUŠTVO MRTVIH ČITALACA

Historia est patria mea

Kako učiti o Srebrenici?

Treba li učiti o Srebrenici? Može li se učiti o Srebrenici? Ta dva pitanja najdublje zadiru u pitanje svrhe i vrste obrazovanja u državama bivše Jugoslavije, posebno u Srbiji i Bosni i Hercegovini. Svrhe – jer obrazovanje, a posebno ono iz oblasti istorije, i dalje nema za cilj sticanje znanja, već izgradnju nacionalnog identiteta i istorijske svesti zajednice. Vrste – jer obrazovanje, a posebno ono iz oblasti istorije, i dalje ne teži izgradnji kritičkog mišljenja, već njegovoj negaciji.

Dubravka Stojanović

Moguć prekíd nastave u školama

05.02.2014. Zbog većeg kvara na jednom od kotlova kojim se grije vodena para za zagrijavanje zeničkih stanova i poslovnih prostora, što je uslovilo redukciju daljnog grijanja u gradu, može se desiti da nastava u svim zeničkim obrazovnim ustanovama bude skraćena ili ukoliko dođe do enormno niskih temperatura, potpuno prekinuta, saznaje Agencija Fena. •••

Svečanosti u naučnim ustanovama i školama

25.01.2014. Milorad Dodik, predsjednik RS, rekao je da će 100 godina od početka Prvog svjetskog rata biti obilježavano tokom cijele godine u RS i Srbiji kroz svečanosti u školama, naučnim institucijama i ustanovama kulture. •••

Uprkos stalnom govoru o reformi obrazovanja posle završetka Jugoslovenskih ratova, ona suštinski nikada nije započeta u zemljama nasleđnicama Jugoslavije. Nekih doterivanja je bilo, usaglašavanja s Evropom, ali dubinskog preispitivanja uloge i značenja obrazovanja nije. I to nije posledica uobičajene neefikasnosti naših administracija. Naprotiv, to je izraz suštine sistema koji čvrsto stoje na razvalinama nekadašnje države. Ti sistemi, koji se netačno predstavljaju da to nisu, počivaju na jakim temeljima postavljenim u ideologiju koja je mešavina svih ideja na kojima stare elite čuvaju monopol moći. Tu su i nacionalizam i socijalni egalitarizam, i antimodernizam i tradicionalizam, kolektivizam i protivljenje svakoj promeni. To je i levo i desno. A pre svega i ispred svega, suština tog sistema je autoritarizam. Taj sistem bez sistema i ideologija s viškom naizgled nespojivih ideja tu je da zaštiti tu najdublju političku suštinu, o kojoj nema kompromisa i koja sve drži na okupu.

Zašto je učenje o Srebrenici subverzivno?

Učenje o Srebrenici udara upravo u tu suštinu. I zbog toga je subverzivno. I nedopustivo. Jer, kada bi učenje o Srebrenici bilo moguće, to bi značilo da nacionalizam nije prva i poslednja ideja svih na-

ših poredaka. Bio bi to znak da je *sistem* pao, i da se u školama više ne proizvode njegovi budući nosioci i konzumenti, već autonomni pojedinci koji su spremni da realno vide svet oko sebe. Otvorila bi se tako mogućnost da se neguju kritički pojedinci koji se shvataju kao snaga, a ne kao slabost društva. Rušio bi se nasleđeni patrijarhalni koncept u kome je nastavnik preki otac, a udžbenik sveta knjiga. Tada bi đaci mogli da uče da postavljaju pitanja, a ne da na njih horski odgovaraju. Otvorili bi se prozori u zagušljivim, memljivim školama. Značilo bi to i diskontinuitet u odnosu na ratne politike 90-ih i početak preispitivanja njihovih uzroka. Bio bi to znak i da je došlo do promene prioriteta – razvoj bi došao na mesto tlapnji o svetloj budućnosti zasnovanih na svetoj prošlosti. I tu je suština: prošlost bi postala prostor preispitivanja i kritičkog suočavanja umesto *identitetskog špajza* iz kojeg svaka vlast uzima šta joj odgovara i u duboki mrak gura ono što joj ne ide u prilog.

Preci u vertikalni

Kritičari ideje o učenju o Srebrenici obično kažu: prerano je. Pozivaju se i na čuvenu istorijsku distancu, kao zaklon svima onima koji od nečega beže. Rekli bi i da se bez arhivskih istraživanja, koja će biti moguća za 30 godina, ništa ne sme reći. To je svesna zabluda. To je manipulacija, jer su Srebrenicu u školske knjige stavili njeni idejni tvorci gotovo dok se zločin dešavao. Dakle – ona je oduvek u udžbenicima, tako da distanca nikada nije bila problem. Ono što jeste pravo pitanje je – zašto je tamo?

Zaista, Jugoslovenski ratovi ulazili su u udžbenike istorije od njihovog samog početka. Izuzetno je važno imati na umu da su udžbenici istorije promenjeni u Hrvatskoj 1992, u Srbiji 1993. i Bosni 1994. godine. Šta nam govori ta bizarna hronologija? Ona nedvosmisleno pokazuje da su, usred ratnih dejstava i zločina, vlade imale i vremena i novaca da deluju i na "terenu prošlosti" i da je to bio jedan od političkih prioriteta. Menjalo se tada sve – i stara i nova prošlost, i srednji vek i najnovije doba. Bilo je potrebno prošlost prilagoditi sadašnjosti, napraviti istorijski kontekst u kome je nepodnošljiva sadaš-

Mašine u bijelom

Student koji kaže ping

U antologijskom skeču montipajtonovaca *Mašina koja kaže ping* satiri je podvrgnuta narastajuća sklonost ljekara da više vremena posvećuju mašinama nego ljudima. Tri decenije nakon toga čini se da tu *mašinizaciju* medicine dovrišavaju medicinski fakulteti, gdje se i na buduće ljekare gleda kao na strojeve.

Karmen Lončarek

Damir Marjanović: Sarajevski univerzitet se 20 godina finansira iz granta 03.02.2014. Malo je vremena, a još manje novca da se naprave neke strateške promjene, ali mislim da je povučeno nekoliko bitnih poteza gotovo u svim sferama obrazovanja – istaknuo je za Fenu bivši ministar obrazovanja i nauke, naučni savjetnik i šef Laboratorija za forenzičku genetiku u Institutu za genetičko inženjerstvo i biotehnologiju KS-a Damir Marjanović, komentirajući svoj ministarski mandat s postojećim vremenskim oklonom.♦♦♦

Za Univerzitet u Istočnom Sarajevu 10 miliona evra 23.01.2014. Savjet ministara BiH utvrdio je danas Prijedlog sporazuma o kreditu vrijednom 10 miliona evra između BiH i Unikredit banke Austrija za finansiranje projekta "Modernizacija Univerziteta u Istočnom Sarajevu, faza dva – A", sa osnovama za njegovo zaključivanje.♦♦♦

Većinu modernih, visoko tehnologiziranih zdravstvenih sustava zahvatila je snažna birokratizacija, a na dehumanizaciju medicine ne žale se samo pacijenti već i zdravstveni radnici. Zdravstveni radnici često pate od visoke razine stresa, te sagorijevanja na poslu (*burnout*). Velikom broju pacijenata koje *obrade* u radnom vremenu liječnici više ne uspijevaju pružiti potrebnu pažnju kao pojedincima, zbog čega se onda pacijenti sve više okreću alternativnim tretmanima, i sve više posežu za tužbama protiv zdravstvenih radnika.

Zato se posljednjih godina sve više govori o humanističkoj medicini kao posebnoj medicinskoj grani. Humanistička medicina, zvana još i medicina temeljena na vrijednostima, interdisciplinarno je područje kliničke medicine (tj. medicine koja se odnosi na neposredan kontakt liječnika s pacijentom) fokusirano na rješavanje problema suvremenog zdravstva. **Temeljna načela humanističke medicine su otvorena komunikacija, uzajamno poštovanje, te emocionalna povezanost liječnika i pacijenta**, što se naziva zdravstvenom skrbi *usmjerenom na odnos* ili *usmjerenom na pacijenta*, za razliku od skrbi *usmjerene na slučaj* ili *usmjerene na bolest*.

Da li je medicina humanistika

Pridjevak *humanistički* uistinu zvuči neobično ovako postavljen uz medicinu; humanost je nešto što se smatra njenim unutrašnjim svojstvom. A ipak, medicina se ne ubraja u skupinu humanističkih, već primijenjenih nauka, dakle, u istu skupinu kao i primijenjena matematika ili kompjuterska tehnologija. Uistinu, medicina se bavi primjenom nevjerovatno širokog spektra naučnih i tehnoloških rješenja: primjerice, umjetne očne leće razvijene su na osnovu materijala za prozorska okna u avioindustriji, slikovna dijagnostika (rentgen, ultrazvuk, MR, PET-CT...) nastala je na osnovu otkrića fizike, većina modernih lijekova razvijena je zahvaljujući napretku kemijske tehnologije; informatički ekspertni sistemi koji pomažu u dijagnostici razvijeni su na osnovu dostignuća statistike, a ne poznavanja tananih prevoja ljudske duše. Uistinu, slaba je korist u medicini od humanističkih znanosti kao što su, na primjer, filozofija, pravo, povijest ili književnost. Jednim od najviših dostignuća medicine smatra se tzv. medicina temeljena na dokazima (*evidence-based medicine*, metoda dosljedne primjene najboljih dostupnih dokaza u donošenju kliničkih odluka); s druge strane, humanističke nauke oslanjaju se prvenstveno na analitičke, kritičke i spekulativne metode.

Mjesto odvajanja medicine od humanističkih znanosti obilježeno je spisom *Čovjek stroj* (*L'homme machine*) francuskog liječnika Juliena Offraya de La Mettriea, ujedno filozofa i jednoga od prvih materijalista francuskog prosvjetiteljstva. Dok je kao vojni liječnik gledao kako se nevoljno trzaju mišići u otvorenim ranama besvjesnih vojnika, podsjetilo ga je to kako obezglavljeno pile još može trčati po dvorištu i zaključio je da tijelo funkcionira slično stroju, a misli da imaju svoj tjelesni uzrok.

Od tad pa sve do danas medicina shvaća liječenje mehanicistički, kao svojevrsno popravljavanje pokvarenog stroja. Takvo poimanje tijela odražava se i u liječničkoj frazi kojom se obilježava završetak aktivnog liječenja uznapredovale neizlječive bolesti: *Više se ništa ne može učiniti*. Ta fraza zapravo znači da se bolest više ne može izliječiti. Ipak, nije istina da se *više ni-*

ADHD

Djeca za puno radno vrijeme

Šta povezuje Salvadora Dalija, Pabla Picassa, Vincenta Van Gogha, Michaela Jordana, Jasona Kidda, Charlotte and Emily Bronte, Emily Dickinson, Edgara Allana Poa, Waldoa Emersona, Roberta Frosta, Lava Tolstoja, Virginiju Woolf, Wolfganga Amadeusa Mozarta, Billa Gatesa, Christophera Columbusa, Jima Carreya, Stevea McQueen, Jacka Nicholsona, Elvisa Presleya, Sylvestera Stallonea, Robina Williamsa, Thomasa Edisona, Benjaminu Franklina, Alberta Einsteina, Johna F. Kennedya i možda vaše dijete?

Nenad Veličković

“BiH: Obrazovanje za pravično društvo – Budućnost počinje sa mnom!” 01.02.2014.

Danas je u Sarajevu, u prostorijama Kina Meeting Point, svečanom ceremonijom otpočeo projekat 'Obrazovanje za pravično društvo – Budućnost počinje sa mnom', koji realizuje Centar za obrazovne inicijative Step by Step uz podršku USAID-a i FODBiH. •••

Objavljeni vodiči za polaganje eksterne mature 20.01.2014. Na web stranici Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo (www.mon.ks.gov.ba) objavljeni su vodiči za polaganje eksterne mature. •••

Ono teško zadržava pažnju na onome što radi? Nemoguće je da se fokusira na samo jednu stvar? Brzo se prebacuje sa jedne aktivnosti na drugu, lako se pomete i brzo zaboravlja? Ima poteškoća da slijedi upute? Pretjerano se odaje sanjarenju? Ima poteškoće pri završavanju zadataka ili zadaće? Gubi igračke, knjige i školski pribor mnogo češće od ostale djece? U toku učenja često radi nešto drugo – dira nekoga, ili stvari na stolu ili hranu, gleda kroz prozor, nešto mora da pije ili jede, ustaje, trči? Mnoge stvari radi nepromišljeno? Lako stupa u odnose sa drugim ljudima, ali ih teško održava. Iako iznimno inteligentno, pa upravo zbog toga i toliko radoznalo, istovremeno veoma kreativno, od učiteljica se rijetko mogu čuti riječi hvale? Prvi i drugi razred najčešće doživljava veoma traumatično? Nastavnici često imaju loše reakcije, prozivaju ga pred cijelim razredom, obično ga kažnjavaju, da druga djeca ne bi slijedila njegov primjer? Trebate li se obratiti školskom psihologu?

Nos u torbi

Nažalost, mnoge osnove škole nemaju psihologe i nije baš vjerovatno da ćete tu dobiti potvrdu sumnji i ime za opisano ponašanje: hiperaktivnost, ili, medicinskim žargonom rečeno: ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder).

ADHD je medicinsko stanje, neurobiološko oboljenje, koje je izazvano hemijskom neravnotežom u mozgu ili nekom drugom promjenom, a uzroci nastanka su različiti (od neurofizioloških, biohemijskih, genetskih i psihogenetskih uzroka). Smatra se da je ovakav temperament učestaliji kod dječaka nego kod djevojčica i to u omjeru od 3 do 5:1. Manjak pažnje je uočljiv već sa tri godine, ali se najčešće definiše tek kada dijete krene u školu, kada postane jasno da ne može održati pažnju na časovima, da ne može mirno sjediti, ili pak da se ne može fokusirati na rješavanje školskih zadataka. Osnovni simptomi su nepažnja, hiperaktivnost i impulsivnost. Zvanično, ovaj poremećaj prvi je opisao William Still 1902. godine.

Ne radi se o problematičnoj djeci nego o djeci koja imaju problem

Hiperaktivna djeca su često i socijalno izolovana; zaostaju u motoričkom i jezičkom razvoju; imaju loš samokoncept, lošu koordinaciju i kognitivne probleme; prilikom razgovora ne čekaju svoj red da govore, često prekidaju i nadglasavaju druge u razgovoru, nemaju osjećaj za vrijeme i stalno kasne i sl. Imaju teškoće s učenjem govora, što se može očitovati u poteškoćama pri uključivanju u konverzaciju i grupne aktivnosti. Često su uočljive i poteškoće sa čitanjem, spelovanjem, pisanjem i matematikom. Prate ih neprestani neuspjesi, a odbijanje djeteta od strane vršnjaka i neprestane kritike okoline mogu katastrofalno utjecati na djetetovo samopoštovanje, kao i na njegovu daljnje ponašanje. Djeca imaju problem generalizacije, ne uče iz vlastitog iskustva, te roditelji moraju biti vrlo precizni kod postavljanja pravila i zahtjeva prilikom odgajanja.

Zbog svega ovoga često imaju loše rezultate u učenju. Zbog nepromišljenih radnji, kojima žele skrenuti pažnju na sebe, često suočavaju roditelje s pozivima iz škole. Jedno je izrezalo makazama majicu drugog djeteta; drugo je zavirivalo učiteljici u torbu; treće ne želi sići s krova autobuske stanice, četvrto skoči s prozora na 3m visine od zemlje, peto prelazi cestu a da ne gleda ili ne obraća pažnju. Prije ili kasnije ostane iznenađeno i bez ide-

Intervju

Što si više dijete, to si bolji roditelj

Zoran Ćatić mašta o tome da radi u trafici s pogledom na more. U međuvremenu vodi emisiju *Roditeljska pažnja* na Studentskom radiju eFM, kojem je glavni i odgovorni urednik. Obrazovnoj javnosti poznat je i po filmu o podijeljenim školama u BiH, isto kao i po roditeljskom angažmanu za prava djece na djeda Mraza u sarajevskim vrtićima. Za Školegijum govori o avanturi cjeloživotnog osnovnog obrazovanja, neostvorenoj karijeri dječijeg pisca, propalim pokušajima da studij žurnalistike poveže sa novinarstvom i o svom angažmanu u sarajevskim građanskim protestima.

Nova Kasaba: Nastava počinje 29.01.2014. Danas oko stotinu bošnjačke djece iz Konjević-Polja kreće u Novu Kasabu, na instruktivnu nastavu. •••

Bošnjačka djeca iz Vrbanjaca i Konjević-Polja u ponedjeljak neće krenuti u školu 17.01.2014. Iako u ponedjeljak u Republici Srpskoj počinje drugo polugodište, djeca bošnjačke nacionalnosti iz Vrbanjaca kod Kotor-Varoši i Konjević-Polja neće krenuti u školu, zbog neispunjenja zahtjeva za nacionalnom grupom predmeta. •••

Ćatić: To s deda Mrazom moram te ispraviti. Ja sam bio angažovan za popravljajuće situacije u JU Djeca Sarajeva. Zbog nepostojanja osnovnih normi (tipa kvadrature po djetetu) higijenskih uslova, ishrane u kojoj su djeca pila razmućen limuntos ili mlijeko u prahu. Dedo Mraz je došao usput, to su mi natovarili roditelji kojima je veći problem hoće li se on pojaviti jedan dan u godini u vrtiću nego to šta nam djeca tu cijelu godinu jedu ili ne jedu, u čemu spavaju, kakvo im je grijanje.

Školegijum: Još nešto za ispravak?

Ćatić: Ne znam koliko je bitno, ja imam samo indeks žurnalistike. Uredno sam platio studij i ušao u svojstvu studenta u zgradu fakulteta samo još jednom, da pokupim indeks.

Školegijum: Pa dobro, predstaviću te kasnije. Šta zamjeraš tom studiju? Budući da nisi tamo sjedio i slušao predavanja, kako uopšte o tome imaš stav, i zašto bi iko vjerovao tvojim procjenama? (E, ovo je dobro pitanje :-)

Ćatić: Boravio sam više puta tamo kao gost studentima, kao *pregovarač* sa dekanima raznim, ali više nikad kao student. Ne smatram se novinarom jer mislim da nije pošteno prema onima koji su završili fakultet i imaju to zvanje. Ali da se *ba-*

vim novinarstvom, to je istina. Koliko dobro, to već ne odlučujem ja.

Školegijum: Ma taj glagol *baviti se*, šta to znači? Ili jesi novinar ili nisi. Ako vodiš radio, uređuješ program, praviš reportaže, vodiš emisije uživo, onda valjda jesi. Ali da se ne peglamo time. Ponavljam ono pitanje: Šta zamjeraš tom studiju? Budući da nisi tamo sjedio i slušao predavanja, kako uopšte o tome imaš stav, i zašto bi ti iko vjerovao?

Ćatić: Ne zamjeram mu ništa. Sticaj okolnosti je bio u pitanju da se ja posvetim praktičnom radu a ne studiju. Nakon rata, već sam imao 26 godina a imao sam starce sa nereguliranim penzijama a oboje RVI, jedva punoljetnu sestru i nisam imao izbora. Bio sam prinuđen da radim.

Školegijum: To ide u biografiju. Primjedbe na kvalitet studija žurnalistike?

Ćatić: Čuj, taj fakultet radi tako kako radi, univerzitet nema zamjerki, profesori nemaju zamjerki, studenti nemaju zamjerki, mediji nemaju zamjerki, javnost nema zamjerki. I sad da se tu ja nešto kofrčim? Umjesto toga, pokušavam da to praktično amortizujem koliko god je to moguće, da uhvatim makar jednog, dva studenta po generaciji i da mu pomognem da stvarno nauči kako može sutra sebi platu zaraditi.

Školegijum: Šta podrazumijevaš pod tim *da stvarno nauči*?

Ćatić: Ček samo da provjerim supu :)

Razgovor se odvija u nedjelju, između 13 i 16, na skypu. Sagovornici obavljaju i druge poslove, zato sve skupa ponekad ne liči na ozbiljan intervju. Jedan postavlja pitanja iz kreveta, pod temperaturom 38.5, i mijenja znojave majice i obloge, a drugi kuha, nakon što je suprugu, sina i psa *istjerao iz kuće*. Pomenuta supa je s kostima, paškanatom, peršunom, mrkvom, ispečenim lukom... koja se iskuhava pola dana... sa domaćim rezancima... Dok se supa provjerava, da dovršim uvod: Zoran Ćatić pisao je za Večernje novine, Fan, Slobodnu Bosnu, Lice Ulice. Bio je saradnik ISV-radija i Radija 202. Učestvovao je u izradi koncepcije omladinske emisije *Hayd u Park* za FKR, u kojoj tre-

Експериментална настава

Игре глади у школи

Како добар наставник може час књижевности учинити занимљивим одлучивши се за гледање филма умјесто за читање књиге? Зашто је трилогија Игре глади, сценаристике Сузане Колинс и режисера Героја Роса добар материјал за такав експеримент?

Дејан Илић

Смијех и радост у импровизованим учионицама

30.01.2014. Смијех и радост дочекали су екипу Агенције Анадолија у ходницима и импровизованим учионицама у мјесту Нова Касаба недалеко од Коњевић-Поља, у којима други дан похађају наставу дјеца бошњачке националности из Коњевић-Поља, која од 2. септембра, па до јучер нису ишла на наставу.♦♦♦

Овај текст треба читати као предлог да се направи један мали школски експеримент у настави књижевности. Предлог се састоји из два дела. У првом се излажу претпоставке експеримента, у другом његов садржај. У закључку ћу нешто рећи и о очекивањима у вези с једним оваквим образовним огледом. Примедбе наставника на овај предлог биле би драгоцене.

Претпоставке експеримента

Ово су неки од разлога због којих је тешко предавати књижевност у основним школама: **а)** курикулум намеће књижевне текстове чији садржај има мало везе са животом који ђаци живе изван школе и у њој, **б)** језик књижевних текстова из курикулума ученицима је у до-

број мери стран, **ц)** обим књижевних дела из лектире захтева да деца утроше на читање више времена него што објективно имају, **д)** обрада књижевних текстова у приручницима је таква да ђаци тешко могу да разумеју зашто их уопште читају, **е)** ако нешто ипак разумеју и повежу са својим животима, ученици на часу немају довољно времена да истражу, поделе и продубе своја схватања. Овде претпостављам да књижевност у школама предају посвећени наставници и наставнице који свој посао раде из љубави што боље могу. У случају да је другачије, претходним разлозима се мора додати и – **ф)** лош педагошки рад с ученицима. Сматрам, међутим, да ако има наставника који лоше раде, узроке за то пре треба тражити у лошим курикулу-

Због немара власти, положај младих видно се погоршава у цијелој БиХ

18.01.2014. Дугогодишњи потпуни немар власти према младима није могао дати другачије резултате, јер су млади дуго били препуштени сами себи. ●●●

мима и наопако устројеним школама него у њиховој лењости и немару.

Нечитање као пожељан исход

Овде се дакле обраћам наставницима који виде да много тога (од **а** до **е**) суштински није у реду, али их крута школска правила спутавају да то измене. Они јасно виде да је њихов учинак када ђаци заврше с обавезним образовањем поразан по саму струку коју представљају: млади људи у највећем броју сматрају да књижевност нема смисла, па је знање из књижевности бескорисно и зато кад изађу из школе књиге практично више и не читају (једна згодна дигресија: обратите пажњу када се у популарним квизовима појаве питања из књижевности, домаће или

стране, свеједно, та питања у убедљиво највећем броју остају без одговора или се на њих дају нетачни одговори; то, разуме се, није релевантан статистички податак, али јесте илустративан). Ако судимо, пак, према прописаним задацима које треба да испуни настава књижевности, *ћоразан* исход је практично и једини пожељан. Ако у основној школи читају књиге да би формирали свој *колективни* идентитет и развили приврженост *својој* етничкој заједници тако што стичу свест о – разуме се, кривотвореној – *ећинонационалној* традицији на којој тај идентитет почива, онда ученици кад изађу из школе и треба да не читају, јер са сваком новом прочитаном књигом расту шансе да посумњају у оно што су о књижевности и

